

4th International Congress of Dialectologists and Geolinguists (4. Nemzetközi Dialektológiai és Geolingvisztikai Kongresszus)

Riga, 2003. július 28. — augusztus 2.

Immár negyedik alkalommal rendezett nemzetközi kongresszust a Dialektológusok és Geolinguisták Nemzetközi Társasága (SIDG). A rendezvény szervezője és házigazdája a rigai egyetem Lett Nyelvi Intézete volt. A résztvevők 24 országból érkeztek, s az európai országokon kívül Kanada és Japán is képviseltette magát. A kongresszus hivatalos nyelve az angol, az orosz, a német és a francia volt. Ez egyúttal gyakorisági sorrend is, mivel a legtöbb előadás angolul hangzott el (54), utána következett az orosz (30), majd a német (15), végül a francia (7). Bár kevesebb résztvevője volt a rigai kongresszusnak, mint az előzőnek, amelyet 2000 júliusában Lublinban tartottak (vö. JUHÁSZ DEZSŐ: *MNy. 2000: 503—4*), néhány ország most is szép számú résztvevővel képviseltette magát. A házigazda lettekén kívül sokan voltak a szomszédos Észtországból és Litvániából, de nagy számban jelentek meg mások is, a holland dialektológusok például kilenc előadással szerepeltek. Magyarországról hét előadó érkezett, a lublini hárommal szemben örvendetes jelenség; reméljük, hogy a továbbiakban is megmarad ez a jó részvételi arány.

A magyar résztvevők a következő témákról tartottak előadást: EITLER TAMÁS: „What shall we do with the dative plural? The retention of the dative plural inflection *-um* in the Northumbrian dialect as an Old Norse — Old English contact phenomenon”, FARKAS JUDIT—KNEZSA VERONIKA: „Some Problems in the Morphological and Orthographic Interpretation of the Street-names in the Cities of York and Lincoln”, HEGEDŰS ANDREA: „Possibilities of Uniting of the Atlases of the Hungarian Regions”, JUHÁSZ DEZSŐ: „Die ungarische Onomatodialektologie: Ergebnisse, Tendenzen”, POSGAY ILDIKÓ: „Dialect Contact Within Language Contact”, ZELLIGER ERZSÉBET: „Makro- und Mikroaspekte des Sprachwandels in der Diaspora”.

A kongresszus tudományos programja a szokásos módon plenáris és szekciósüléseken zajlott. A plenáris ülések a következők voltak: HANS GOEBL (Salzburg): „Was ist und was leistet die Dialektometrie? Eine Präsentation anhand romanischer Daten und eines neuen dialektometrischen software-Pakets (VDM)”, TON GOEMAN — BOUDEWIJN VAN DEN BERG — PIETER VAN REENEN (Amsterdam) — ARJEN VERSLOOT (Leeuwarden): „The Morphology and Phonology of Dutch, Flemish and Frisian Dialects: 610 x 1876 selected items in narrow IPA-transcription on computer”, JOACHIM HERRGEN (Marburg): „Online Dialektologie: Der Digitale Wenker-Atlas”, LEMBIT VABA (Tallinn): „Über Probleme bei der Erforschung der ostseefinnisch-lettischen lexikalischen Beziehungen”, STEFAN WARCHOL (Lublin): „Sur la soi-disant interférence »indirecte« dans les parois de la région frontalière polono-ukrainienne”.

A nyolc szekcióban a következő témákról hallhattunk előadásokat: I. Történeti dialektológia és a nyelvi változások, II. A nyelvjárások területi és törzsi különbségei és a nemzeti nyelvek, III. Kétnyelvűség, többnyelvűség, nyelvi kontaktusok, nyelvi analógiák, IV. Interferencia és integráció a határok mentén lévő nyelvek és az etnikailag azonos nyelvek között, V. A dialektológiai kutatások mai módszerei, VI. Strukturalista vonások a nyelvjárásokban és osztályozásukban, VII. Nyelvjárás atlaszok és szótárak, VIII. A dialektológia problémái, onomasztika és etnolingvisztika. A fenti címek nagyjából azonosak az előző kongresszus szekcielőadásainak központi témaival, talán csak a témák megoszlásában mutatkoztak aránybeli eltolódások. Még nagyobb hangsúlyt kapott a számítógépes nyelvészet, s a helyszínek megfelelően számos előadás foglalkozott a Baltikum népeinek különböző nyelvváltozataival, nyelvjárás jelenségeivel, a standardizáció kérdéseivel, pl. ANNA STAFECKA (Riga), a kontaktusjelenségekkel, pl. LAIMUTE BALODE (Riga), NATALIJA ANANYEVA (Moszkva), REGINA KVASYTE (Siauliai, Litvánia). ELGA KAGAINÉ és AGRIS TIMUŠKA (Riga) a letten található nyelvjárás finnugrizmusokat vizsgálták, s arról tartottak előadást, hogy az egy-

kori Livónia (Vidzeme) területén hogyan élnek tovább nyelvjárási szinten a liv nyelv lexémái, amelyeknek száma mintegy 400-ra tehető.

A kongresszus ideje alatt ülést tartott az Atlas Linguarum Europae (ALE) szerkesztőbizottsága, valamint tisztújító közgyűlést tartott az International Society of Dialectologists and Geolinguists, amelyen új elnököt választottunk Lars-Erik Edlund személyében. A vezetőségnek eddig is tagja volt, s újra meg lett választva Kiss Jenő. Wolfgang Viereck eddigi elnök nevéhez fűződik a bambergi kongresszusnak a szervezése (1990), amelyen döntés született arról, hogy a nemzetközi dialektológiai kongresszus nevében is, tartalmában is bővüljön, s legyen geolingvisztikai is. A nemzetközi dialektológiai társaság kiadványának, a *Dialectologia et Geolinguistica*-nak szerkesztőbizottsága élén továbbra is Wolfgang Viereck maradt. Ugyanezen az ülésen Fumio Inoue (Tokió) leköszönő alelnök indítványára s a magyar kongresszusi résztvevők ajánlásával tiszteleti taggá választották Benkő Loránd professzor urat, a magyar dialektológiában szerzett érdemeiért.

A tudományos program mellett egyik nap a hangulatos rigai óvárossal (Vecriga) ismerkedtünk meg, amely a világörökség része. A Daugava folyó partján fekvő főváros régi belvárosa megőrizte mindazt a hatást, amellyel a lettek találkoztak történelmük folyamán: a német, a svéd, a lengyel, az orosz befolyását, amely épületekben is testet öltött. Ugyancsak közös kirándulás keretében jutottunk el a Rigához közeli szabadtéri falumúzeumba (Etnografiskais Brivdabas muzejs), amely egy százhektáros fenyőerdőben, a Jugla tó partján található. Innen továbbvittek bennünket a Gauja folyó völgyébe, amelyet „lett Svájc”-nak is neveznek.

A kongresszus jó szervezéséért, a lépten-nyomon tapasztalható vendégszeretetért a lett házigazdáknak kell köszönetet mondanunk, külön is kiemelve a kongresszus szervező bizottságának elnökét, Agris Timuškat, aki név szerint üdvözölt mindenkit, és fáradhatatlannak bizonyult, amikor személyesen intézkedett mindenről. A szervezők kedves gesztusa volt, hogy a kongresszusi kitűzőkön minden ország a nemzeti nyelvén lett feltüntetve, így a magyarok nem kis feltűnést kelte okoztak hosszas fejtörést a többieknek a *Magyarország* felirattal.

Lublinhoz hasonlóan Riga is, mint kongresszusi helyszín a közép- és kelet-európai kis népek elismerését jelentette, mind kulturális, mind pedig tudományos téren. Reméljük, hogy ez a folyamat nem törik meg, s a magyar dialektológusok jelenléte a nemzetközi rendezvényeken állandó lesz, még akkor is, ha kicsit távolabbra kell utaznunk 2006-ban. A tervek szerint ugyanis legközelebb vagy Portugáliában, vagy Máltán lesz a kongresszus.

POSGAY ILDIKÓ